

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

№...01 03-51.....
...17-06..... 2004 г.

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Министерския съвет на Република България

ПО

конституционно дело № 3 за 2004 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛЮ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 19 май 2004 г. сме конституирани като заинтересувана страна по конституционно дело № 3 за 2004 г., образувано по искане на Президента на Република България за тълкуване разпоредбите на чл. 153 и чл.158, т. 3 от Конституцията на Република България.

С определеното искането е допуснато за разглеждане по същество за тълкуване на посочените конституционни текстове във връзка с питането дали Народно събрание или Велико Народно събрание има правомощието да изменя Конституцията в следните насоки:

1. Да се приеме конституционна разпоредба, която да предвижда органите на Европейския съюз да могат да приемат решения и да създават юридически актове, които имат наднационално, пряко и универсално действие по отношение на Република България.

2. Да отпадне от Конституцията забраната за придобиване право на собственост върху земя от страна на гражданите на Европейския съюз.

3. Да се предвиди европейското гражданство и произтичащите от него последици.

4. Да се приемат разпоредби, възлагащи на национални държавни органи упражняването на представителните функции в органите на Европейския съюз.

5. Да се приеме разпоредба относно възможността за осъществяване на предварителен контрол от Народното събрание в процеса на изработване на актовете, приемани от органите на Европейския съюз.

6. Да се приеме разпоредба, позволяваща предаването на български граждани на чужда държава или международен съюз за целите на наказателното преследване в случаите, когато това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

7. Да се разширят признаците на равноправие на гражданите в съответствие с Хартата за правата на гражданите на Европейския съюз.

В искането е застъпено становището, че промените в Конституцията, свързани с изискванията за пълноправно членство на Република България в Европейския съюз във всички изброени от вносителя насоки, не водят до промяна на формата на държавно управление. Оттук следва изводът, че те не са в правомощията на Великото народно събрание

по чл. 158, т. 3, съгласно който Великото Народно събрание решава въпросите за промени във формата на държавно устройство и на държавно управление, а са в правомощията на обикновеното Народно събрание по чл. 153 от Конституцията, съгласно който Народното събрание може да изменя и допълва всички разпоредби на Конституцията с изключение на тези, предоставени в правомощията на Великото Народно събрание.

Считаме, че при отговора на тълкувателното питане следва да се има предвид даденото от Конституционния съд тълкуване на чл. 158, т. 3 от Конституцията с Решение № 3 от 2003 г. по конституционно дело № 22 за 2002 г. С това решение съдът приема, че:

“1. Териториалната цялост и установеният от Конституцията унитарен характер на държавата с местно самоуправление при недопускане на автономни териториални образувания съставляват формата на държавно устройство по смисъла на чл. 158, т. 3 от Конституцията.

2. Формата на държавно управление по смисъла на чл. 158, т. 3 от Конституцията следва да се тълкува разширително. Това понятие се определя не само от характера на държавата като парламентарна или президентска република или монархия. В него се включва и изградената от Великото Народно събрание чрез редица конституционни текстове, които доразвиват парламентаризма, система от висши държавни институции - Народно събрание, президент и вицепрезидент, Министерски съвет, Конституционен съд и органите на съдебната власт (Върховен касационен съд, Върховен административен съд, прокуратура, следствие и Висш съдебен съвет), тяхното съществуване, мястото им в съответната власт, организацията, условията, начинът на формиране и мандатът им.

Във формата на държавно управление се включват и възложените от Конституцията на тези институции дейности и правомощия, доколкото с изменението им се нарушава балансът между тях при съблюдаване на основните принципи, върху които е изградена държавата - народен суверенитет, върховенството на основния закон, политически плюрализъм,

разделението на властите, правовата държава и независимостта на съдебната власт.”

Съпоставянето на това тълкуване на чл. 158, т. 3 от Конституцията с формулираните в искането насоки за промени в Конституцията, свързани с изискванията за пълноправното членство на Република България в Европейския съюз, дава основание да се направи извод, че нито една от тези насоки няма отношение към формата на държавно устройство и само две от тях могат да бъдат определени като промени, които биха могли да имат отношение към формата на държавно управление, а именно:

- да се приемат разпоредби, възлагащи на национални държавни органи упражняването на представителните функции в органите на Европейския съюз, и

- да се приеме разпоредба относно възможността за осъществяване на предварителен контрол от Народното събрание в процеса на изработване на актовете, приемани от органите на Европейския съюз.

Извън предмета на тълкувателното питане е дали формулираната като необходима промяна в Конституцията във връзка с пълноправното членство на Република България в Европейския съюз, предвиждаща органите на Европейския съюз да могат да приемат решения и да създават юридически актове, които имат наднационално, пряко и универсално действие по отношение на Република България, е в правомощията на Великото Народно събрание по чл. 158, т. 4 или на обикновеното Народно събрание по чл. 153 от Конституцията.

В посоченото по-горе свое решение Конституционният съд се е произнесъл и по въпроса кога са налице промени във формата на държавното управление. Той е приел, че промени във формата на държавно управление са налице не при всяко възлагане на нови функции на висшите държавни институции, а само когато чрез изменените техни дейности и правомощия се нарушава балансът между тях при съблюдаване на основните принципи, върху които е изградена държавата – народният

суверенитет, върховенството на основния закон, правовата държава и независимостта на съдебната власт. По-специално в мотивите на конституционното решение се посочва, че не представлява промяна във формата на държавното управление възлагането на нови функции на някои от основните конституционни органи, включително във връзка с предстоящата интеграция на Република България в Европейския съюз, когато това няма да накърни баланса между институциите и няма да засегне някой от основните конституционни принципи.

В искането за тълкуване се формулира осъществяването на предварителен контрол в процеса на изработване на актовете, приемани от органите на Европейския съюз, като нова компетентност, която да се възложи на Народното събрание, и овластяването на национални държавни органи да упражняват представителните функции в органите на Европейския съюз. Независимо че в него не се конкретизират обемът и съдържанието на представителните функции и не се сочи на кои национални държавни органи ще следва да се възложат те с промените в Конституцията, свързани с изискванията за пълноправното членство на Република България в Европейския съюз, безспорно става дума за разпоредби, осигуряващи участието на страната ни в Съвета на министрите чрез органите на нейната изпълнителна власт. Доколкото с приемането на Република България в Европейския съюз актовете на Съвета на министрите ще станат част от вътрешното ни законодателство и ще имат по-голяма юридическа сила от юридическата сила на законите като актове на Народното събрание, възлагането на представителни функции, осигуряващи участието на органите на изпълнителната власт в процеса по тяхното приемане, води до известно разместване на вече разпределената от Конституцията нормотворческата компетентност. Чрез разпоредбата, предвиждаща възможността за осъществяване на предварителен контрол от Народното събрание в процеса на изработване на актовете, приемани от органите на Европейския съюз, се осигурява обаче необходимият мандат на министрите, даден от Народното събрание, като с това се запазва и

установеният в действащата Конституция баланс между законодателната и изпълнителната власт.

След като посочените в искането конституционни промени, разгледани в тяхната цялост и взаимовръзка, включително новите функции на Народното събрание и на органите на изпълнителната власт, осигуряват запазване на съществуващия баланс между институциите, считаме, че приемането на конституционни текстове в такъв смисъл няма да доведе до промени във формата на държавното управление и следователно то не е в правомощията на Великото Народно събрание по чл. 158, т. 3, а е в правомощията на обикновеното Народно събрание по чл. 153 от Конституцията.

ЗА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Лудия Илешева)

